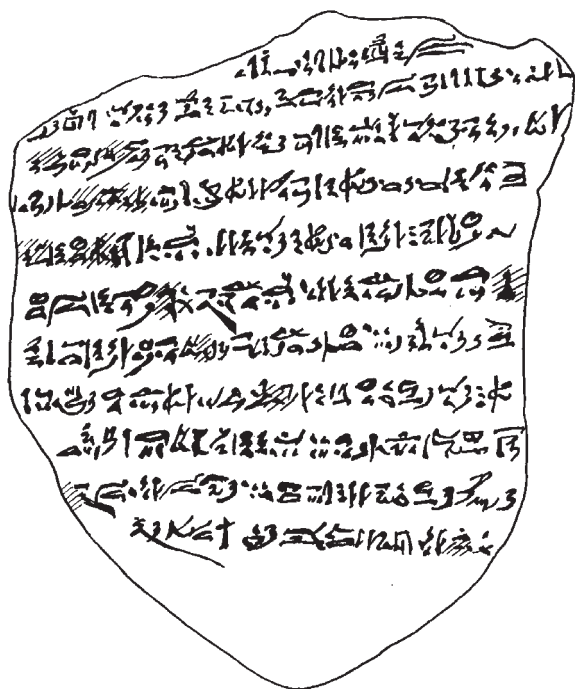


DOPIS KÁRANÉ MANŽELKY SESTŘE

Břetislav Vachala

Ve 30. letech minulého století zakoupil Jaroslav Černý v Luxoru hieratické ostrakon, které se po 2. světové válce stalo součástí egyptské sbírky Národního muzea v Praze (č. 1826). V současné době je uloženo v depozitáři pražského Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur, složky Národního muzea (pod novým číslem P 2027). Toto ostrakon bylo vystaveno pro veřejnost pouze jednou, a to v roce 1997 v rámci pražské výstavy „Země pyramid a faraonů“.

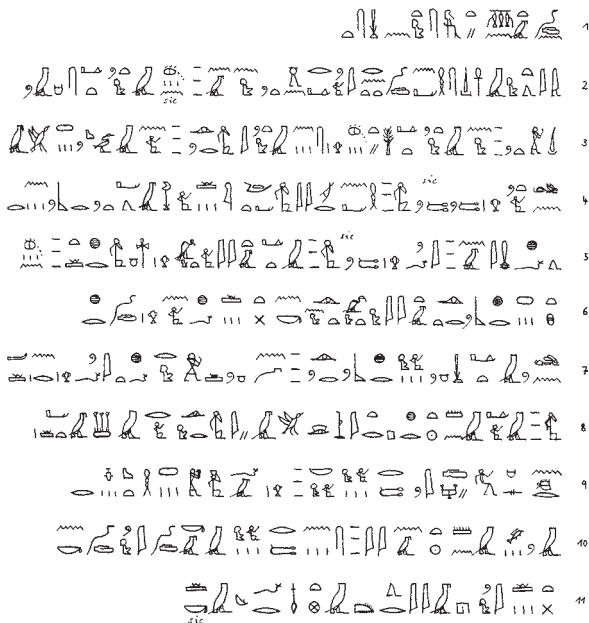
Autor tohoto článku měl nedávno možnost si toto ostrakon prohlédnout a pořídit jeho novou dokumentaci. Úlomek načervenalé nádoby z pálené hlíny je 14,9 cm vysoký a 11,5 cm široký, jeho tloušťka je 1 cm. Na jeho vnější straně se nachází hieratický nápis uspořádaný do jedenácti řádků psaných zprava doleva. Černý inkoust časem zšedl a zejména v levé horní části ostraka a při jeho pravém okraji značně vybledl. Písmo je drobné; hieratické značky měří na výšku maximálně 7 mm.



Obr. 1 Faksimile nápisu na pražském ostraku.

Překlad nápisu na ostraku zní:

1. Tachentejšepset píše své sestře
2. Ijetě. V životě, svěžesti a zdraví. A říká: pošlu ti ječmen a ty mi ho necháš rozemlít,
3. přidat k němu pšenici a pak z toho pro mne udělat chleby,
4. neboť se hádám se (svým manželem) Merimaatem. „Zapudím tě,“
5. říká, když se hádá se mnou i mou matkou o dodání ječmene (potřebného) na
6. chléb. „Vždyť tvá matka pro tebe nic nedělá,“ říkává mi a (dále) tvrdí:
7. „(Ačkoli) máš bratry a sestry, vůbec se o tebe nestarají,“ a denně se se mnou pře:
8. „(Tachentejšepset,) pohleď, co jsi pro mne udělala od té doby,
9. co zde (s tebou) pobývám, zatímco všichni (ostatní) lidé denně přinášejí svým příbuzným chléb, pivo a
10. ryby! Zkrátka, měla bys něco říct (nebo)
11. se vrátit zpátky domů.“ Bude dobré, když (to) vezmeš na vědomí.



Obr. 2 Hieroglyfický přepis
tétož nápisu.

Text tohoto pražského ostraka tedy obsahuje dopis, který napsala nebo přesněji řečeno nadiktovala žena jménem Tachentejšepset své sestře Ijetě. Po obvyklém začátku a pozdravení následuje žádost sestře, aby ječmen – který jí Tachentejšepset hodlá poslat – nechala rozemlít a přidat k němu pšenici a pak z toho pro ni upéct chléb. Tím by alespoň umlčela svého manžela Merimaata, který jí vyhrožuje, že se s ní dá rozvést, a denně jí vytýká, že její matka ani sourozenci pro ni nic nedělají

a nikdy jim nedonesou žádné potraviny. Manžel ji přitom důrazně žádá, aby se ozvala, jinak že se může vrátit zpět ke své rodině. Příčinou rodinného nesváru byla tedy skutečnost, že manželčini příbuzní nepodporovali (mladé ?) manžele, což se od nich zřejmě očekávalo.

Podoba hieratických značek i pravopis prozrazují autora jako velice zkušeného písaře. Pokud jde o datování dopisu, gramatická kritéria i paleografický rozbor dokazují, že byl sepsán na samém konci 19. dynastie, zřejmě za vlády Sethiho II. (1221–1215 př. n. l.). Dá se předpokládat, že ostrakon pochází pravděpodobně z některého sídliště v západní oblasti Théb (z Dér el-Medíny ?), jež se nacházelo mimo vlastní nilské údolí. Svědčí o tom použití obratu o případném návratu (doslova „sestupu“) Ijety zpátky „do Egypta“, čímž se míní úrodná obdělávaná země v protikladu k poušti, kde se ve vyšší poloze nacházela vesnice, v níž oba znesváření manželé spolu žili.

Poděkování

Za souhlas s publikováním ostraka děkuji ředitelce Náprstkova muzea v Praze, paní PhDr. Janě Součkové, DrSc.

Literatura

Černý, Jaroslav

1946 „Domáci nesvár před třemi tisíci lety (Hieratické ostrakon Nár. musea č. 1826)“, Časopis Národního musea, oddíl duchovnědný č. 1 a 2, 115, 27–31.

Vachala, Břetislav

v tisku „Der Brief einer gescholtenen Ehefrau an ihre Schwester (O Prag 1826)“, Sborník k 50. výročí Českého egyptologického ústavu UK, Praha: Český egyptologický ústav.